

อคติ

อคติที่มีต่อชนกลุ่มน้อยประเภทต่าง ๆ นับได้ว่าเป็นปัญหาทางสังคมอย่างหนึ่งภายในสังคมโลกที่กว้างใหญ่นี้ เราจะพบว่าไม่ว่าจะเป็นประเทศใหญ่ ๆ มีความเจริญมากเช่นสหรัฐอเมริกาหรือประเทศเล็ก ๆ อื่น ๆ แม้กระทั่งในประเทศไทยเอง จะมีปัญหาอันเนื่องมาจากความรู้สึกอคตินี้มากมายหลายประการ ปัญหาอคติบางแห่งเป็นไปอย่างเรื้อรังเกิดผลเสียหายต่อเนื่องไม่รู้จบ เช่น มีปัญหาเรื่องคนเชื้อชาติยิว ปัญหาไนโกร ปัญหาคนนับถือศาสนาบางนิกาย ปัญหาอคติที่มีต่อคนเอเชีย ฯลฯ อคติที่เกิดขึ้นต่อต้านคนบางประเภทเหล่านี้ มักจะผลักดันให้บรรดากลุ่มที่มีอคติพร้อมเสมอที่จะกระทำการแบ่งแยก หรือปฏิบัติการที่ต่อต้านเมื่อมีโอกาส

รากเง่าของทัศนคติเหล่านี้ฝังลึกมานานนับชั่วคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งอคติบางอย่างเกิดขึ้นมาครั้งประวัติศาสตร์ และคงอยู่เรื่อยมาในสังคมบางแห่ง

ลองย้อนกลับไปดูสมัยโบราณที่เริ่มมีความคิดอยู่ในหมู่ชาวยุโรปที่ว่า

มนุษย์ผมสีอ่อน ผิวขาวเท่านั้นจึงจะเป็นมนุษย์ที่มีกรรมพันธุ์ที่ดีเหนือกว่าคนอื่น ๆ ที่ไม่ได้มีลักษณะทางพันธุกรรมเช่นว่านี้

มนุษย์ในลักษณะดังกล่าวเท่านั้นเป็นเชื้อชาติที่เกิดมาเพื่อเป็นนายคนอื่น ๆ เขา

มนุษย์ที่มีลักษณะดังกล่าวเท่านั้นมีสิทธิเต็มที่จะดูถูกกลุ่มชนที่มีลักษณะแตกต่างออกไป

ดังจะเห็นได้จากบทกลอนที่เล่าสืบต่อกันมาตั้งแต่ยุคไวกิง และเพิ่งจะมีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรตอนปลายศตวรรษที่ 10 มานี้เอง เป็นบทกลอนชื่อ *The Rigsthula* ซึ่งเป็นบทกลอนโบราณโบราณสะท้อนถึงวัฒนธรรมและลักษณะความรู้สึกของพวกไวกิงซึ่งเป็นเจ้าถิ่นแถบทะเลเหนือ เนื้อความใน *The Rigsthula* ได้บรรยายถึงการจัดลำดับเชื้อชาติในหมู่ไวกิง วิธีการทำงานหรือดำเนินชีวิต ตลอดจนลักษณะความสัมพันธ์ของชนชั้นต่าง ๆ ในสังคมไวกิงขณะนั้น นอกจากนี้ยังได้อธิบายถึงรกรากที่มาของชนชั้นแต่ละชั้นที่มีอยู่นั้น ๆ และการดำรงชีพหรือหน้าที่ โดยอธิบายบรรยายไปในรูปของการผูกเรื่องเป็นเทพนิยาย

ตามบทกลอนนั้นเล่าถึงว่า เทพเจ้า Rig เป็นผู้สร้างชนชั้นต่าง ๆ ขึ้นมาในสังคมไวคิง

1. โดยสมมุติตัวละครในกลอนนั้นว่า Thrael เป็นคนชั้นต่ำที่สุดคนหนึ่งซึ่งมีลักษณะน่าเกลียด

ผมสีดำ

หลังไม่ตรง

สันเท่าใหญ่

ผิวย่น

มือหยาบ

เมียของ Thrael ก็ไม่ได้มีลักษณะดีไปกว่านี้เลย

ขาก้โกง

จมูกก็แบน

ทั้งคู่ต้องทำงานหนัก

แบกหามสิ่งของ

ขูดดิน

หว่านปุ๋ยที่เอามาจากมูลสัตว์

เลี้ยงหมูกับแพะ

2. ตัวละครอีกตัวหนึ่งชื่อ Karl ซึ่งทำนาโดยมีนาเป็นของตัวเองจัดเป็นพวกชั้นสูงด้วย
พวกหนึ่งได้บรรยายไว้ตรงข้ามว่ามีลักษณะ

แข็งแรง

บึกบึน

หน้าตามีเลือดฝาดดี

นัยตาเป็นประกาย

Karl จัดการนาตัวเอง สร้างบ้านช่อง และตกแต่งสิ่งต่าง ๆ เอง

3. Mothir เป็นคนในตระกูลขุนนาง ซึ่งเป็นชนชั้นสูงขึ้นไปอีก มีลักษณะ

คิ้วงาม

หน้าอกเปล่งปลั่ง

และมีลำคอที่ขาวผ่อง ยิ่งกว่าหิมะใหม่แรกตก

4. ลูกชายของ Mothir ชื่อ Jarl ได้รับแต่งตั้งจากเทพเจ้า Rig ให้เป็นขุนนาง มีลักษณะ

ผมทอง

แก้มสคไล

ดวงตาแจ่มใส

Jarl เป็นนักรบและเป็นเจ้าคนนายคน ในฐานะผู้ปกครองเมืองหนึ่ง

จะเห็นได้ว่า Thrael ทั้งผิวทั้งเมียตามเทพนิยายนี้ซึ่งเป็นคนชั้นต่ำสุดถูกกำหนดเป็นตัวอย่างสัญลักษณ์ของคนประเภททาส ตัวเตี้ย ผิวผมตาสีดำ ศรีษะกลม และจะเป็นกลุ่มคนที่จะถูกพิชิตโดยพวกไวกิงที่มีร่างกายสูง ศรีษะยาว ผมทอง ตาสีฟ้า เมื่อพวกไวกิงอพยพไปยังแถบ สแกนดิเนเวีย ในสมัยไวกิง

พวกไวกิงจะยึดและจับคนอื่น ๆ เป็นทาสของตนเมื่อบุกอังกฤษ ไอร์แลนด์ และประเทศแถบยุโรปอื่น ๆ และเนื้อเรื่องมักบรรยายว่าคนส่วนใหญ่ที่ถูกเข้ายึดครองต้องมาเป็นเชลยนั้น มีรูปร่างเตี้ยกว่าผิวคล้ำดำกว่าผู้เข้ายึดครอง

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าลักษณะต่าง ๆ ของเชื้อชาติที่สมมุติขึ้นมาบางอย่างนั้น เช่น

ลักษณะร่างกายที่เตี้ย

ผมดำ ผิวดำ

จมูกแบน

เริ่มจะเข้ามาเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กับคนพวก Norsemen ยุคแรกเริ่มซึ่งมีฐานะทางสังคมที่ต่ำต้อยระยะนั้น

และเห็นได้ว่าการถือว่าทาสนั้นต่ำต้อยด้อยกว่าพวกไวกิงทุกประการ

และในเมื่อพวกไวกิงมีลักษณะที่ *ตาสีฟ้า ผมสีทอง ผิวขาว* จึงมีการเริ่มเชื่อมโยงลักษณะดังกล่าวกับ *ความเหนือกว่า* การเชื่อมโยงความคิดเช่นนี้มีผลกับบรรยากาศที่ปัจจุบันเรียกว่า *ลัทธิเชื้อชาติ (racism)*

นอกจากนี้ต้นตอของการมีอคติและแบ่งแยกพวกเขาพวกเรากับ “คนอื่น ๆ” ที่ไม่ใช่พวกตน อาจจะย้อนรอยสืบได้อีกไปในสมัยที่นักสำรวจชาวยุโรปและนักค้าขายชาวยุโรปได้บันทึกการเดินทางและบันทึกความสัมพันธ์ติดต่อกับคนแถบแอฟริกา เอเชีย อเมริกาเหนือ และอเมริกาใต้

บางทีพวกนักสำรวจและนักค้าขายเหล่านี้มองผู้คนที่เขาพบตลอดระยะที่เดินทางทำนอง ไม่ใช่มนุษย์เหมือนกัน แต่เป็นสัตว์โลกประเภทหนึ่ง ที่ต่างไปจากมนุษย์

ตัวอย่างนี้เห็นได้จากข้อความที่นักจิตวิทยาสังคมชื่อ La Piere กับ Farnsworth ยกตัวอย่าง ทัศนคติของชาวยุโรปสมัยศตวรรษที่ 16 ที่มองชาวตะวันออกว่า:-

“เป็นสัตว์โลกที่แปลก และน่าประหลาดใจ เป็นสัตว์โลกที่มีคุณลักษณะของ มนุษย์อยู่หลายอย่างแน่ ๆ โดยไม่ต้องสงสัย แต่ถึงกระนั้น ก็ไม่มีทางใช้มนุษย์ จริง ๆ อย่างแน่นอน”

นอกจากนี้ La Piere กับ Farnsworth ยังได้คัดข้อความจากจดหมายที่เขียนโดยผู้สังเกตการณ์ ชาวจีนผู้หนึ่ง ซึ่งบันทึกความประทับใจต่าง ๆ ของเขาที่มีต่อพระสาวกของพระเยซู (คือบาทหลวง) ในระยะศตวรรษเดียวกันนั่นเอง (ศตวรรษที่ 16) มีความบางตอนดังนี้:-

“พวกนี้ในบางเรื่องก็ฉลาดมากเหลือประมาณเหมือน ๆ คน อาจจะเป็น ได้ว่าพวกนี้เป็นพวกที่ฝึกง่าย คงจะอดทนพอที่จะได้รับการสอนถึงแบบอย่าง วิธีประพฤติปฏิบัติที่มนุษย์เขากระทำ เลยทำให้ยังมองคล้ายกับว่าเป็นคนเหมือนกัน”

ระยะแรก ๆ ที่ชาวยุโรปเริ่มล่าและตั้งอาณานิคมในดินแดนไกลโพ้น มักจะเห็นชาวพื้นเมือง ว่าไม่ใช่คน หรือไม่ก็เห็นว่าเป็นพวกครึ่งคนอยู่เสมอ

ความเชื่อเช่นนี้เท่ากับเป็นการปูพื้นฐานทางศีลธรรมจรรยาในรูปของการแสวงหา ประโยชน์ส่วนตัวให้ได้มากที่สุดโดยไม่คิดถึงหว่ากเขาหว่ากเรา ในรูปของการล่าชาวพื้นเมืองเป็น ทาส และแม้แต่การกระทำการจ้องล้างจ้องผลาญพวกคนพื้นเมืองแถบต่าง ๆ เท่าที่จะสามารถ มีโอกาสทำได้

แม้ว่าชาวยุโรปเหล่านี้ส่วนมากถือศาสนาคริสต์ ยอมรับคติคำสั่งสอนของศาสนาคริสต์ ที่ให้ประพฤติปฏิบัติกับคนอื่นเยี่ยง “พี่น้อง” หลักศีลธรรมข้อนี้ตกไปในกรณีของชาวพื้นเมือง เพราะอะไร ก็เพราะว่าเขาไม่ถือว่า หรือไม่ได้เห็นที่ชาวพื้นเมืองเหล่านั้นเป็นผู้เป็นคน

เพราะฉะนั้น จึงไม่ได้ถือกันว่าลัทธิคำสั่งสอนของทางศาสนาคริสต์ขัดแย้งเข้ากันไม่ได้กับ ภาวะการล่าทาส หรือการมีทาส โดยจะเห็นได้ว่า แม้แต่ Catholic Church เองก็มีทาสไว้ทำหน้าที่ รับใช้ภายในโบสถ์มาตั้งหลายร้อยปี

หรือการเอาชาวอาฟริกาหรือพวกนิโกรมาเป็นทาส จึงไม่ถือว่าเป็นปัญหาทางศีลธรรม- จรรยา ในความรู้สึกของชาวคริสเตียนเจ้าของทาสแต่อย่างใด เพราะการมีทาสก็เหมือนกับการ เป็นเจ้าของม้า ทำนองนั้นนั่นเอง

ไม่ช้าไม่นานความเชื่อที่ว่าคนที่ไม่ใช่ชาวยุโรป คือพวกที่ไม่ใช่คน เกิดพบว่าไม่ได้เป็น ความจริงขึ้นมาเรื่อย ๆ ที่เป็นเช่นนี้ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากความพยายามของนักวิทยาศาสตร์ ทางชีววิทยา พวก Linnaeus, Darwin และนักวิทยาศาสตร์คนอื่นที่ต่างก็พบหลักฐานน่าเชื่อถือได้มา พิสูจน์ทฤษฎีที่ว่า

“ไม่ว่าจะเป็นชาวยุโรป ชาวอาฟริกา ชาวตะวันออก พวกอเมริกันอินเดียน ต่างก็มาจากต้นตระกูลเดียวกัน (specy เดียวกัน)”

อย่างไรก็ตามในช่วงระยะนี้มีชาวยุโรปตั้งภูมิลำเนาตามอาณานิคมอีกจำนวนมากที่ยัง มุ่งแสวงหาผลประโยชน์ดังกล่าวจากคนที่ไม่ใช่พวกยุโรปอยู่อีกเรื่อย ๆ

แต่เป็นไปโดยเริ่มอ้างเหตุผลใหม่มากลบเกลื่อนวิธีการประพฤติกฎปฏิบัติที่แล้ว ๆ มา และที่ กำลังทำอยู่ โดยเปลี่ยนเป็นอ้างว่า การล่าทาสและการตัดดวงแสวงหาผลประโยชน์นั้นทำไปเพื่อ สวัสดิภาพของชนพวกที่เขาแสวงประโยชน์อยู่ต่างหาก ไม่เอาใจเอาเปรียบเลย มาช่วยทำความ เจริญให้ต่างหาก

และเริ่มเห็นว่าพวกที่ไม่ใช่ชาวยุโรปนั้นต่างก็เป็นมนุษย์เหมือนกัน ไม่ใช่สัตว์หรือสิ่งมีชีวิต ที่มาจากต้นตระกูลอื่นต่างหากเลย แต่ เพียงแต่ว่าเป็นมนุษย์ประเภทต่ำต้อย มีความด้อยกว่า หนึ่งละ

ประการที่ 2 เป็นพวกยังไม่เจริญ เป็นอยู่อย่างง่าย ๆ และขาดความรับผิดชอบเหมือน ชาวยุโรป

ประการที่ 3 เป็นพวกที่ไม่สามารถดูแลตัวเองได้ถ้าปราศจากการดูแลควบคุมฐานพ่อ เช่น ชาวยุโรปที่เจริญแล้วอย่างเขา

ปรัชญาหรือหลักการดังกล่าว ที่ใช้อ้างเป็นการอ้างในทำนองที่ว่าคนที่ไม่ใช่ชาวยุโรป เป็นภาระสำหรับมนุษย์ผิวขาวเช่นพวกเขาโดยแท้ ความเชื่อเช่นนี้ยังคงพบได้ในปัจจุบัน

ในระยะศตวรรษที่ 20 ได้มีการวิจัยทางจิตวิทยาและทางมนุษยวิทยา เกี่ยวกับความเชื่อ เรื่องความเด่น ความด้อย ทางเชื้อชาติกันมาก เป็นการศึกษาค้นคว้าที่ท้าทายความเชื่อเดิมที่มีกัน

อยู่ ทำให้ได้เริ่มเข้าใจข้อเท็จจริงที่ว่าเรื่องของ “ความเสมอภาค หรือความไม่เสมอภาค” ใน
เชื้อชาติต่าง ๆ นั้น ไม่ได้เกี่ยวข้องกับปัญหาของนโยบายและการปฏิบัติจริง

การศึกษาวิจัยทั้งหลายทำให้เกิดข้อโต้แย้งเป็นประเด็นขึ้นมาว่า

“เราจะสนับสนุนให้ใช้วิธีปฏิบัติไม่แบ่งพวกเขาพวกเราโดยไม่ใช้ว่า เราทำ
เช่นนั้นด้วยสาเหตุว่ากลุ่มเชื้อชาติหรือกลุ่มชาติพันธุ์นั้นเสมอภาคในเรื่องความ
สามารถสติปัญญา หรือเรื่องอื่น แต่จะทำเช่นนั้นคือไม่แบ่งพรรคแบ่งพวกด้วย
เหตุผลว่าความแตกต่างทางเชื้อชาติ (ถ้าเรายอมรับว่ามันมีอยู่จริง) นั้น ไม่ใช่
หลักการเหมาะสม สมควรที่จะมาใช้่างในการจะแบ่งพรรคแบ่งพวกเป็นพวกเขา
พวกเรา” เพราะอะไร

ก็เพราะว่าหลักการเสมอภาคนั้นเป็นเรื่องของจรรยา (ethics) ทางสังคม
และในทัศนะของจรรยาถ้าหากเราถือว่ากลุ่มคนบางกลุ่มมีส่วนในหลักการบางอย่าง
(ไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่ว่าทุกคนจะต้องได้รับความยุติธรรม ทุกคนมีความเสมอภาค
เท่ากันตามกฎหมาย ทุกคนมีสิทธิที่จะบูชาเคารพตามความพอใจของแต่ละคนได้
ขลุ่ย ต่าง ๆ เหล่านี้) หลักการประเภทเดียวกันนี้ก็ควรจะต้องปฏิบัติสำหรับ*ทุกคน*
ในทุก ๆ กลุ่มไม่ว่าจะเป็นใครด้วย ไม่ว่าคนเหล่านั้นอาจจะมีความแตกต่างไปจาก
กลุ่มบางกลุ่มที่มีหลักการดังกล่าว หรืออาจไม่มีความแตกต่างไปจากกลุ่มเหล่านั้น
ใด ๆ เลยก็ตาม

อย่างไรก็ตาม หลักการจะวางไว้สวยหรืออย่างไรก็ได้ในขณะที่ตามข้อเท็จจริงพวกชาวยิว
ได้ถูกฆ่าเสียมากมาย หรือมีฉะนั้นก็ถูกพวกอื่น ๆ ก็ดกกันแบ่งแยกมานับเป็นเวลาหลายร้อยปีมาแล้ว
ตามส่วนต่าง ๆ ในโลกนี้

และในกรณีชาวอเมริกันอินเดียนก็เหมือนกันที่ถูกพรากผืนแผ่นดินที่เดิมเคยเป็นของตน
ไปถูกบังคับให้ไปอยู่ในบริเวณเฉพาะสถานที่ที่สงวนไว้ให้ และถูกแบ่งแยกในการประพฤติปฏิบัติ
ต่างออกไป โดยผลประโยชน์ทั้งหลายเป็นไปเพื่อผู้ที่เข้ามาครอบครองหรือปราบปรามทั้งนั้น

หรือกรณีพวก Catholics ที่ถูกตามฆ่า หรือในบางเมืองบางประเทศที่พวก Protestant
ต้องกลายเป็นชนกลุ่มน้อยที่ไม่มีอภิสิทธิ์ใด ๆ เหมือนคนอื่น ดังนี้ เป็นต้น